

Vem och vad influerar vår tids psykologi?

Den del av psykologin som idag anses minst vetenskaplig, **Sigmund Freuds** psykoanalys, skapades i tiderna med naturvetenskapliga anspråk. Freud ville skapa en naturvetenskap om människan genom att beskriva det mänskliga beteendet i termer av lagar – mänskliga naturlagar som styr oss med samma nödvändighet som naturlagarna styr naturen.

En röd tråd, inte den enda röda tråden men en väldigt tydlig sådan, i psykologins historia är disciplinens olika försök att på liknande sätt tillämpa det naturvetenskapliga tänkandet på förståelsen av det mänskliga. Det är dessa trådar som vi i detta nummer av Ikaros försökt knyta ihop till en större helhet.

Man kan nämligen med fog fråga sig vilka trender och tankemönster som influerat och fortfarande influerar det psykologiska tänkandet idag. Vilken genomslagskraft har influenserna och hur genomtänkta är de? Hör den unga psykologin till samma familj som **Newton** och **Darwin**, eller skulle den må bättre tillsammans med andra föräldrar?

Den stora debatten inom psykoterapin handlar om huruvida man kan utvär-

dera samtalsterapins effekter på samma sätt som medicinens terapiformer. Det är självklart att vård ska baseras på bästa möjliga vetenskapliga grund, konstaterar **Christian Nilsson** i sin artikel om debatten (s 12), men hur tillämpar man detta på psykoterapi? Hur avgör man vilken vetenskaplig grund som är den "bästa möjliga" när det handlar om att hjälpa enskilda människor med svårdefinierade problem? Han konstaterar att just den vetenskapliga grunden faktiskt verkar peka på att det inte är den medicinska modellen som är bäst lämpad för att utvärdera samtalsterapins effekter. Läs mer om detta på sidan tolv.

En röd tråd i den röda tråden verkar vara ett mer eller mindre vagt glapp mellan empirin och dess slutsats. Att likna drömmens betydelse och funktion med dess evolutionära ursprung är exempel på en slutsats som **Jan Antfolk** inte är helt övertygad om. Antfolk diskuterar drömforskare **Antti Revonsuos** forskning och slutsatser på sidan elva. Ett annat omdiskuterat glapp är relationen mellan natur och moral. Den finländska filosofen **Edvard Westermarck** (1862 – 1939) hävdade att moralen har utvecklats från enkla instinktiva känslor som

vi delar med djuren. På sidan sju förklarar **Olli Lagerspetz** varför Westermarck åter tillbaka och aktuell i den evolutionspsykologiska debatten.

Psykiatrin är en disciplin inom psykologin som ständigt verkar balansera på kanten mellan två världar – den teoretiska och den kliniska. **Åsa Slotte** recenserar på sidan tretton **Cecilia Rivings** doktorsavhandling, som beskriver hur synen på psykisk sjukdom under 1800-talet har format psykiatrin som vetenskaplig disciplin. Och inom universitetsvärlden har en alltmer betydande rörelse inom filosofin enligt **K.W.M Fulford** och **Markus Heinimaa** faktiskt lyckats bygga broar mellan dessa världar. Psykiatrins nya filosofi är enligt skribenterna framför allt praktisk, såväl i sina metoder som i sina resultat.

Frågor om psykologins plats bland natur- eller människovetenskaperna är inte viktiga bara för psykologins egen skull. Psykologin formar vår människosyn, därför är det viktigt att förstå vilka tanketrender och begrepp som format psykologin, skriver idéhistorikern **Petteri Pietikäinen** på första uppslaget. I artikeln argumenterar Pietikäinen för att psykologin har en historia som rymmer både försök att namnge medvetandet i exakta termer och omfattande projekt att på olika sätt kontrollera detta medvetande. Och psykologin, skriver han, må ha hittat ett naturvetenskapligt och exakt språk, men är det möjligt att den har lyckats med detta till priset av ett förlorat förstånd?

Sara Othman
ikaros@abo.fi

Hört & sett

”Som en kossa som mjölkar bra, det kan ni i så fall sätta som stämpel i pannan sedan när ni går ut i världen.”

Åbo Akademis prorektor **Ulrika Wolf-Knuts** om vad en godkänd auditering av universitet betyder för studerandes del.

Fotnot:

Auditeringen är en från EU-håll koordinerad externkontroll av verksamheten som ska hjälpa mobila studerande i hela Europa att välja universitet av garanterad kvalitet. I Finland har hittills Tekniska Högskolan och Tammerfors universitet blivit underkända i kontrollen, de blir auditerade på nytt inom ett par år. Åbo Akademi kontrolleras under hösten 2009. Läs mer om detta på sista sidan.